

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Antropológiai nyelvészet

Egyetemi tanév: 2026/2027

1. A képzési program adatai

1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3. Intézet	Magyar Nyelvtudományi és Néprajzi-Antropológiai Intézet
1.4. Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5. Képzési szint	Alapképzés
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	Magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek és irodalmak
1.7. Képzési forma	Jelenléti oktatás

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Antropológiai nyelvészet			A tantárgy kódja	LLM6167
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	dr. Németh Boglárka egyetemi adjunktus				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	dr. Németh Boglárka egyetemi adjunktus				
2.4. Tanulmányi év	III.	2.5. Félév	6.	2.6. Értékelés módja	Kollokvium
2.7. Tantárgy rendszere	Választható			2.8. Tantárgy típusa	Szaktárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2. előadás	2	3.3. szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	48	melyből: 3.5. előadás	24	3.6. szeminárium/labor	24
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása (ET)					15
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					8
Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összórással)					20
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					1
Vizsgák					4
Más tevékenységek:					0
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórássága					48
3.8. A félév összórássága					96
3.9. Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

A dékáni jóváhagyás időpontja
A felelős dékán neve és aláírása

4.1. tantervi	-
4.2. kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Előadóterem, vetítő, PC, hangfal
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	Szemináriumi terem, vetítő, PC, hangfal

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák (a tantervből kell átvenni)¹

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP1	Interkulturális kompetenciával bír
CP2	Alkalmazza a kulturális és művészeti kifejezésformák sokféleségét
CP21	Alkalmazza a nyelvtani és helyesírási szabályokat
CP23	Tanítási stratégiákat alkalmaz
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT2	Alkalmazza a kutatási etika és a tudományos integritás elveit a kutatásban
CT3	Információforrásokat használ

6.2. A tanulmányi programra jellemző kimeneti követelmények (a tantervből kell átvenni)²

A tantárgy által megcélzott kimeneti követelmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)

¹ A tanulmányi program tantervéből át kell venni azokat a szakmai és/vagy transzverzális kompetenciákat, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. Minden kompetencia esetében változatlan formában át kell venni a teljes kijelentést, beleértve a kompetencia kódját is, ahogyan a tantervben megjelenik. Amennyiben a két kategória közül valamelyikből nem vesznek át kompetenciákat, a táblázatban az adott kategóriának megfelelő sort törölni kell.

² Meg kell említeni a tanulmányi programra jellemző képzési eredményeket, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. A tantárgy típusának (alaptárgy/szaktárgy/kiegészítő tárgy) megfelelő jellemzőket változatlan formában kell átvenni a tantervből, és a kapcsolódó kompetencia jobb odalán kell feltüntetni.

CP2, CP3, CP11, CP12, CP15, CP21, C24, CP25, CT1, CT2, CT3, CT5, CT6, CT8	1. A hallgató felismeri, megérti, leírja, magyarázza, összefoglalja és szintetizálja a nyelvtudományi (hangtan, szóképzés, alaktan, mondattan), irodalomtudományi, irodalomelméleti, kultúr- és civilizációtörténeti, valamint fordítástudományi ismereteket.	1. A hallgató a megszerzett ismeretek alapján szövegeket értelmez, illetve leíró, érvelő vagy kritikai elemzéseket dolgoz ki. A hallgató összefüggéseket teremt a tanult diszciplínák között, hogy kialakítsa a szakterület integrált modelljét. A hallgató nyomon követi a szakterület tudományos és technológiai fejlődését.
CP2, CP3, CP11, CP12, CP15, CP21, C24, CP25, CT1, CT2, CT3, CT5, CT6, CT8	2. A hallgató leírja az általános nyelvészet és irodalomelmélet alapvető fogalmait, és alkalmazza azokat a magyar nyelvre és irodalomra.	2. A hallgató alkalmazza a természetes nyelvek és az irodalom tanulmányozására jellemző módszertani és elméleti modelleket.
CP3, CP12, CP18, CP24, CT1, CT3, CT5, CT6, CT8	3. A hallgató felismeri, megérti, meghatározza és elmagyarázza a szakterület kulcsfogalmait és terminológiáját. Ismeri és magabiztosan használja a szaknyelvet, valamint a tudományos szövegalkotás szabályait.	3. A hallgató fejleszti kritikai gondolkodását és igényesen használja a szaknyelvet írott és szóbeli diskurzusban.
CP1, CP2, CP3, CP21, CT8	4. A hallgató felismeri és megérti a regionálisan, történetileg vagy kontextuálisan változó nyelvi, irodalmi és kulturális jelenségeket, amelyek a többnyelvűség vagy multikulturalitás eredményei. Ismeri az interkulturális jelenségek elméleteit, és mélyreható ismeretekkel rendelkezik azon ország(ok) kultúrájáról és társadalmáról, ahol a magyar nyelvet használják.	4. A hallgató elemzi és értelmezi a szóbeli vagy írásbeli kommunikáció explicit és implicit jelentéseit, felismeri a tudományos és irodalmi szövegek történeti, regionális meghatározottságait.

7. Tárgy-specifikus kimeneti követelmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)
1. A hallgató ismeri az antropológiai nyelvészet alapfogalmait, főbb kérdésköréit és vizsgálati területeit, valamint érti a diszciplína helyét a nyelvtudomány és más humán tudományok rendszerében.
2. A hallgató érti a nyelv, a kultúra és a gondolkodás közötti összefüggéseket, különös tekintettel a nyelvi diverzitásra, a nyelvi relativizmusra és az egyéb, kultúrafüggő nyelvi jelenségekre.
3. A hallgató ismeri az antropológiai nyelvészet alapvető módszereit, valamint a beszélés néprajzához, a nyelvi viselkedés kulturális beágyazottságához és a nyelvhasználat társadalmi változatosságához kapcsolódó főbb megközelítéseket.
4. A hallgató felismeri és megérti a nyelvi-kulturális jelenségek társadalmi, történeti és kontextuális meghatározottságát, különös tekintettel a megszólításformákra, a verbális agresszióra, a tabu jelenségeire, a politikai korrektségre és a különböző közösségi nyelvhasználati mintázatokra.
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
1. A hallgató képes különböző nyelvi jelenségeket antropológiai nyelvészeti szempontból elemezni, és azonosítani bennük a kulturális normák, társadalmi szerepek nyelvi lenyomatait.
2. A hallgató képes szakirodalmi és egyéb információforrások kritikus felhasználásával önállóan vagy irányítással értelmezni antropológiai nyelvészeti problémákat, és az elemzés eredményeit megfelelő szaknyelven szóban és írásban megfogalmazni.

3. A hallgató képes kisebb, leíró vagy értelmező jellegű antropológiai nyelvészeti vizsgálatot tervezni és bemutatni, a kutatásetika, a tudományos integritás és a forráshasználat alapelveinek alkalmazásával.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések ³
1. Bevezető beszélgetés, a tematika bemutatása	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal	
2. Mi az antropológiai nyelvészet? Az antropológiai nyelvészet és más humán tudományok.	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
3. Az antropológiai nyelvészet módszerei	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
4. Kultúra és nyelvi diverzitás. Nyelv és gondolkodás I. (A nyelvi relativizmus és környéke)	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
5. Nyelv és gondolkodás II. (A nyelvi relativizmus kísérleti vizsgálata)	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
6. A tegezés és magázás jelenségek	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
7. A verbális agresszió jelensége	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
8. Nyelvi mágia, tabu és politikai korrektség	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
9. A beszélés néprajza	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
10. A nyelvváltozatok regisztrációjának jelensége, népi nyelvészet (folk linguistics)	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
11. Összegzés, ismétlés, felkészülés a vizsgára	frontális előadás, dialogikus módszer tanári magyarázatokkal és példákkal; közös elemzés	
12. Feladatlap megoldása	számonkérés	

Könyvészet

Balázs Géza – Takács Szilvia 2009: Antropológia és nyelvészet. In uő: *Bevezetés az antropológiai nyelvészetbe*. Pauz-Westermann/Inter/PRAE.HU, Celldömölk, 13–38.

³ Például szervezési szempontok, ajánlások a hallgatók számára, a kurzushoz/szemináriumhoz kapcsolódó konkrét szempontok, mint például a területen dolgozó szakemberek meghívása stb.

Balázs Géza – Takács Szilvia 2009: Az antropológiai nyelvészet módszerei. In uő: *Bevezetés az antropológiai nyelvészetbe*. Pazu-Westermann/Inter/PRAE.HU, Celldömölk, 65–76.
Babarczy Anna – Szamarasz Vera Zoé 2014: A nyelvi relativizmus. In Pléh–Lukács (szerk.): *Pszicholingvisztika 1–2.*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 859–876.
Wardhaugh, Ronald 2002: Szolidaritás és udvariasság. In uő: *Szociolingvisztika*. Budapest: Osiris, 233–255.
Wardhaugh, Ronald 2002: Etnográfia és etnometodológia. In uő: *Szociolingvisztika*. Budapest: Osiris, 214–232.
Pap Kinga 2014: *A nyelvi agresszió formái és funkcionális jegyei a középiskolás korúak spontán társalgásában és az osztálytermi diskurzusokban* [PhD disszertáció]. Budapest: ELTE, 36–63.
Crystal, David 1998: A nyelvi mágia. In uő: *A nyelv enciklopédiája*. Osiris, Budapest, 19–20.
Péli Péter 2009: Kínos nyelvi korrektség. *Nyelv és Tudomány* 2009/július 13. Web: <https://www.nyest.hu/hirek/kinos-nyelvi-korrektség>

8.2 Szeminárium/ Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető beszélgetés, a témák kiosztása	közös megbeszélés	
2. A kultúra. A kultúra meghatározásai, kulturális evolúció	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
3. Gendernyelvészet: nemek szerinti eltérések (és egyezések) a kommunikációban	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
4. Az életkor, generáció és nyelvhasználat összefüggései	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
5. Humor	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
6. A nonverbális kommunikáció és a jelnyelv	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
7. Nyelv és egyház, nyelv és hitélet	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
8. Az írás története	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
9. Netnyelv, netfolklór, netember	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	

10. A pletyka	hallgatói előadás tanári kiegészítésekkel, egyéni és páros munka, csoportmunka, példák és gyakorlatok	
11. Összegzés, a félévi tevékenység értékelése	közös megbeszélés	
12. Feladatlap megoldása	számonkérés	

Könyvészet

- Csányi Vilmos 2006. Az emberi közösségek. In uő: *Az emberi viselkedés*. Sanoma Kiadó, Bp., 87–123.
- Csányi Vilmos 2006. Kulturális evolúció. In uő: *Az emberi viselkedés*. Sanoma Kiadó, Bp., 221–237.
- Hollós Marida 2000. A kultúra fogalma. In uő: *Bevezetés a kulturális antropológiába*. K. n., Bp., 26–35.
- Huszár Ágnes 2009. Bevezetés a gendernyelvészetbe. Miben különbözik és miben egyezik a férfiak és a nők nyelvhasználata és kommunikációja? Tinta Kiadó, Bp. A következő fejezetek: 1. A férfiak és nők kommunikációs különbségeivel kapcsolatos vélekedések, 11–19.; 2. Élettani különbségek a férfiak és a nők között és összefüggésük a nyelvhasználattal, 20–26.; 5. Modalitásbeli és szintaktikai eltérések, valamint lexikai különbségek a két nem beszédében, 42–52.; 7. A női és férfi, valamint a vegyes nemű csoportok társalgásának jellemző jegyei, 61–64.; 11. A nő és a férfi helye a különböző társadalmakban és ennek nyelvi lenyomata, 93–103.
- Balázs Géza 2016. Változások, váltások kora. Nemzedék-, kultúra- és nyelvváltás. In Balázs Géza – Veszelszki Ágnes (szerk.): *Generációk nyelve*. Budapest, ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszék – Inter Nonprofit Kft. – MSZT, 21–28.
- T. Somogyi Magda 2016. Szókincsbővítés az ifjúsági nyelvben, avagy a halhatatlan nyelvújítás. In Balázs Géza – Veszelszki Ágnes (szerk.): *Generációk nyelve*. Budapest, ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszék – Inter Nonprofit Kft. – MSZT, 97–105.
- Bácsi Enikő 2016. Életkor-specifikus nyelvhasználat a szókincs szempontjából. In Balázs Géza – Veszelszki Ágnes (szerk.): *Generációk nyelve*. Budapest, ELTE BTK Mai Magyar Nyelvi Tanszék – Inter Nonprofit Kft. – MSZT, 251–264.
- Kiss Jenő 2002. Az életkor és a nyelvhasználat. In uő: *Társadalom és nyelvhasználat*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Williams, Kristine – Kemper, Susan – Hummert, Mary Lee 2004. Enhancing Communication with Older Adults: Overcoming Elderspeak. *Journal of Gerontological Nursing* 30/10, 17–25.
- Géro Györgyi 2016. A magyar vicc és határvidéke. In Boda-Ujlaky et al. (szerk.): *A humor nagytón keresztül*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 23–32.
- Schirm Anita 2016. Az alakzatok mint a nyelvi humor eszközei a stand-up comedyben. In Boda-Ujlaky et al. (szerk.): *A humor nagytón keresztül*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 33–41.
- Séra László – Boda-Ujlaky Judit 2016. A humor szerepe a társadalmi tiltakozásokban. In Boda-Ujlaky et al. (szerk.): *A humor nagytón keresztül*. Budapest, Tinta Könyvkiadó, 96–111.
- Szabó M. Helga 2005. A magyar jelnyelv helyzete – eredmények és visszasságok. In: Simigné Fenyő Sarolta – Bodnár Ildikó (szerk.) *Sokszínű nyelvészet I.* Nyelvészeti kutatások a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karán. Miskolc. 103–110.
- Sz. n. [Országgyűlés Hivatala] 2019. A jelnyelv. Web: <https://www.parlament.hu/documents/10181/1789217/Infojegyzet+2019+4+jelnyelv.pdf/e8494a9d-0080-1b70-8f09-3a0768257fe1> (2024.02.22.)
- Pease, Allan 2005. *Testbeszéd. Gondolatolvasás gesztusokból*. Park Könyvkiadó, Bp. 9–26, 27–42. [A megértés általános szempontjai és a Területek és zónák c. alfejezetek]
- Kiss Jenő 2002. A felekezetek és a nyelvhasználat. In uő: *Társadalom és nyelvhasználat*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- Csányi Vilmos 2006. Isten, vallás. In uő: *Az emberi viselkedés*. Sanoma Kiadó, Bp. 251–263.

- Péntek János 2001. *A nyelv ritkuló légköre. Szociolingvisztikai dolgozatok.* Kolozsvár, 2001, 181–208. [Az Egyház és anyanyelv, A hitélet anyanyelvisége a mai Erdélyben, a „Csak sírni tudok magyarul...” és A ritualizált szöveg c. alfejezetek]
- Várkonyi Nándor 2001. *Az írás és a könyv története.* Széphalom Könyvműhely, Bp. 11–35. [A Beszéd és írás és az Írás és műveltség c. alfejezetek]
- Balázs Géza – Takács Szilvia 2009. *Bevezetés az antropológiai nyelvészetbe.* Pauz-Westermann/Inter/PRAE.HU, Celldömölk, 214–258. [Az írás antropológiája és az Írott szövegek antropológiai megközelítésben c. alfejezetek]
- Szűts Zoltán 2016. Az internet nyelve. Másodlagos írásbeliség, emojik és mémek. *Korunk* 28/4: 55–60. Web: http://epa.oszk.hu/00400/00458/00546/pdf/EPA00458_korunk_2016_04_055-060.pdf
- Balázs Géza 2023. *Az internet népe.* Ludovika Egyetemi Kiadó, Bp. A következő részek: Az informatikai fordulat hatásai a nyelvre, 78–84.; E-retorika (elektronikus retorika), 100–105.; Netfolklór – intermedialitás és terjedés, 171–188.; Az iGenerációról, a netnemzedékről és az evolúciós megszaladásról, 235–242.; „Kulturális Alzheimer-kór”. A felejtés szemiotikája, 261–267.; Esszé a sokféle olvasásról, 289–295.
- Szvetelszky Zsuzsanna 2010. *A pletyka.* Gondolat Kiadói Kör, Budapest.

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok ⁴	9.2 Értékelési módszerek ⁵	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	Logikus, koherens szövegfelépítés, a fogalmak helyes használata. A megbeszélte jelenségek ismerete. A bemutatott jelenségek megfelelő példázása és a nyelvi példák helyes használata.	Feladatlap	45%
	Aktív részvétel minimum 6 előadáson.	Részvétel az előadásokon	5%
9.5 Szeminárium/ Labor	A szemináriumi témáról tartott előzetes megbeszélésen tanúsított szakirodalom-ismeret. A szemináriumon tartott bemutató felépítése, tartalma, kivitelezése, ill. a vitában való aktív részvétel.	Szemináriumi bemutató és vitaindító megtervezése és kivitelezése	45%
	Aktív részvétel minimum 9 szemináriumon.	Szemináriumi részvétel	5%
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
• A bemutatott alapfogalmak ismerete, azonosítása, meghatározása és helyes használata a tudományterület által vizsgált jelenségek elemzésében. • Koherens, figyelemfelkeltő előadásmód. • A hallgató kollégák bevonása a szemináriumi tevékenységbe.			

⁴ Az értékelési kritériumoknak közvetlenül tükrözniük kell a tanulmányi program és a tantárgy szintjén kitűzött képzési eredményeket. Pontosabban, a várható képzési eredményeknél felsorolt eredményeket értékelik.

⁵ Javasolt mind a végső kiértékelési módszerek, mind a folyamatos kiértékelési stratégia meghatározása.

- Legalább 9 szemináriumi jelenlét.
- Legalább 6 jelenlét az előadásokon.
- Az előadásokon és szemináriumokon való jelenlét feltétele: a diákok csak kérésre, az órai tevékenység részeként használnak telefont óra közben, és minimalizálják az egyéb elektronikus eszközök (pl. táblagép, laptop) használatát is (kizárólag jegyzetelésre, amennyiben feltétlenül szükséges).

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)⁶

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							

Kitöltés időpontja:

Előadás felelőse:

Szeminárium felelőse:

04.06.2026.

Németh Boglárka

Németh Boglárka

Az intézeti jóváhagyás dátuma:

Intézetigazgató:

⁶ Válasszon ki egyetlen olyan ikont, amely az Egyetemi folyamatban történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint legjobban illeszkedik az adott tantárgyhoz. Ha a tantárgy általánosságban foglalkozik a fenntartható fejlődéssel (pl. bemutatja/bevezeti a fenntartható fejlődés általános kereteit stb.), akkor a Fenntartható Fejlődés általános ikonja rendelhető hozzá. Ha egyetlen ikon sem vonatkozik a tantárgyra, válassza az utolsó opciót: „Nem alkalmazható”.